

Lapsijärjestöt: Lapset eivät voi odottaa, ilmastonmuutosta ja luontokatoa on hillittävä välittömästi

Lapsen oikeudet Suomessa ja maailmalla voivat toteutua vain, jos ilmastonmuutosta ja luontokatoa hillitään ja ympäristön muutoksiin sopeutumiseen panostetaan. Seuraavalla hallituskaudella tarvitaan ratkaisuja, jotka varmistavat lapsen oikeuksien toteutumisen ilmastoon ja ympäristön tilaan vaikuttavissa päätöksissä.

1. Viivyttämättä kohti hiilineutraaliutta ja luontokato seis

Lapset ja nuoret ovat ikänsä ja kehitystasonsa vuoksi aikuisia haavoittuvampia ilmastonmuutoksen ja luontokadon seurauksille. Lapsilla ei ole varaa odottaa, että muut kriisit ratkaistaan ensin. Suomessa ilmasto- ja ympäristökriisi ovat kuitenkin niin kotimaan kuin kansainvälisenkin politiikan saralla jääneet muiden kriisien jalkoihin. Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen on vaarassa eikä luontokatoa ei ole saatu pysäytettyä.

Mitä hallituksen tulee tehdä?

- Ilmastopaneeli ja Luontopaneeli edustavat Suomessa korkeinta, riippumatonta tieteellistä tietoa ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillinnästä. Suomi etenee määrätietoisin toimin, Ilmastopaneelin ja Luontopaneelin suosituksia noudattaen, kohti vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitetta ja pysäyttää luonnon monimuotoisuuden kadon.
- Samaan aikaan hallitus varmistaa, että hiilineutraaliustavoite toteutetaan sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, etteivät ilmastotoimet rasita kohtuuttomasti esimerkiksi vähävaraisia lapsiperheitä ja toisaalta sitä, että myös vähävaraiset perheet pystyvät hyötymään kestäviin kulutusratkaisuihin kannustavista tuista ja muista kannustimista.

2. Lapsen oikeuksien toteutuminen varmistetaan ilmasto- ja luontopolitiikkaa koskevassa päätöksenteossa

Vaikka ilmastonmuutos ja luontokato ovat lapsen oikeuksien kriisejä, lapset ja nuoret unohtuvat usein ilmastoon ja ympäristöön vaikuttavien päätösten teossa. Ilmasto- ja ympäristöpäätösten vaikutuksia lapsiin ei systemaattisesti arvioida. Lapset ja nuoret eivät saa riittävästi tietoa Suomen ilmasto- ja ympäristötoimista. Lasten ja nuorten kuuleminen kansallisessa ilmasto- ja ympäristöpäätöksenteossa on pistemäistä eikä lasten ja nuorten näkemyksille anneta useinkaan riittävää painoarvoa. Lisäksi kuuleminen keskittyy nuoriin.

Mitä hallituksen tulee tehdä?

- Tuleva hallitus varmistaa, että seuraava Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma edistää systemaattista lapsivaikutusten arviointia myös ilmasto- ja luontopolitiikkaa koskevassa päätöksenteossa.
- Tuleva hallitus selvittää mahdollisuutta avata helmikuussa 2023 perustettu, valtioneuvoston alainen nuorten ilmasto- ja luontoryhmä myös alle 18-vuotialle. Lisäksi hallitus varmistaa lasten ja nuorten laaja-alaisen osallisuuden ilmasto- ja luontopoliittiseen päätöksentekoon ja varmistaa, että myös pieniä lapsia kuullaan ikätasoisesti.
- Hallitus varmistaa lasten ja nuorten tiedonsaannin Suomen ilmasto- ja ympäristötoimista muun muassa osana *Ilmastovuosikertomuksen* julkaisua.
- Hallitus huomioi päätöksenteossään lapsen oikeuksien komitean tulevan yleiskommentit numero 26 *Lapsen oikeudet ja ympäristö, erityisesti ilmastonmuutos* suositukset.

3. Lapset huomioidaan nykyistä paremmin kansainvälisessä ilmastorahoituksessa

Kehittyvissä maissa peruspalvelujen, kuten vesi- ja sanitaatio- sekä koulutus- ja terveyspalvelujen, vahvistaminen suojaisi satoja miljoonia lapsia ilmastokriisin vaikutuksilta. Nykyisellään lapsia ei kuitenkaan tunnisteta riittävän hyvin Suomen ilmastorahoituksen kohderyhmänä tai Suomen ilmastoulkopolitiikassa.

Ilmastorahoitus on Suomessa osa kehitysyhteistyörahoitusta.

Ilmastorahoitustarpeiden kasvaessa kehitysyhteistyön rahoituksen riittämätön taso vaarantaa vakavasti Suomen tavoittelemien kehitystulosten saavuttamisen.

Mitä hallituksen tulee tehdä?

- Kehitysyhteistyön rahoitusta nostetaan vuodelle 2023 sovitusta 0,42 %:n tasosta kohti on 0,7 %:n BKTL-osuutta. Vähintään 0,2 % rahoituksesta ohjataan vähiten kehittyneisiin maihin, jossa yhteisöt ovat haavoittuvimmassa asemassa.
- Uusi hallitus sitoutuu toteuttamaan kansainväliset ilmatorahoitusvelvoitteensa. Vuoteen 2026 asti ilmatorahoitusta annetaan vähintään *Suomen julkisen kansainvälisen ilmatorahoituksen toimeenpanon suunnitelmassa* määritellyllä tasolla. Hallitus sitoutuu ohjaamaan vähintään puolet Suomen ilmatorahoituksesta sopeutumiseen.
- Suomi asettaa ilmatorahoitukselleen nykyistä selkeämmät tavoitteet, joissa huomioidaan lapsen oikeuksien toteutuminen ja lapsille tärkeiden peruspalvelujen vahvistaminen sekä lapsikeskeinen sosiaaliturva.

Allekirjoittajat:

Ulla Siimes, toiminnanjohtaja, Lastensuojelun Keskusliitto

Anne Haaranen, kansainvälisten ohjelmien johtaja, Pelastakaa Lapset

Karoliina Tikka, kotimaan toiminnan ja vaikuttamisen johtaja, Plan International Suomi

Mirella Huttunen, julkishallintotyön johtaja, Suomen UNICEF

